

JIHOČESKÁ UNIVERZITA v Českých Budějovicích
Filozofická fakulta

Na Mlýnské stoce 35, 370 01 České Budějovice, tel.: 387 774 801

Věc: posudek disertační práce Andrey Vítové

České Budějovice 30. 4. 2008

Disertace Andrey Vítové *Poezie prvních tří desetiletí 19. století* je prací o bsáhlou, materiálově náročnou, poměrně pečlivě rozhlédnutou v sekundární literatuře a zacílenou k produktivní problematice „nového čtení“ obrozenských textů, ovšem nikoli jen oněch notoricky kanonizovaných, nýbrž zejména těch zdánlivě „druhořadých“ (i to ovšem s sebou nese rizika – k čemu budeme ony „méně kanonické“ jevy vztahovat, pokud necháme stranou „vrcholy kánonu“, konkrétně třeba *RKZ* nebo *Slávy dceru*?). Na tomto poli se doktorandka pokusila o systematický přehled, primárně vycházející z genologického hlediska.

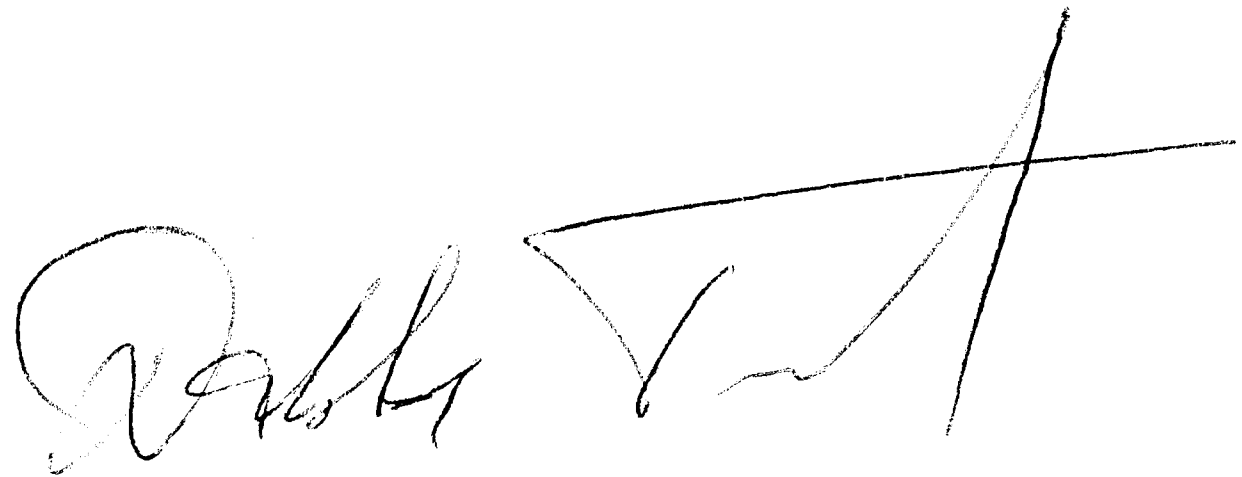
Zdá se ovšem, jako by vstupním bodem projektu bylo pouhé vymezení množiny materiálu a méně již byly v úvahu vzaty otázky metodologické. Materiálové pole je tu také až přespříliš široké a téma každé z dílčích kapitol by si bylo možno dobře představit jako zadání samostatné disertace. Nejvíce to bije do očí ve dvou případech – balady a duchovní poezie. V německém prostředí existuje samostatný podobor *Baladenforschung*, který nutně musí spojovat dobrý rozhled nejen po dějinách a teorii literatury, ale i po folkloristice, předpokládá orientaci v medievalistice a je také z povahy věci široce komparativní. Teprve v takto chápaném výzkumném prostoru je možno očekávat zásadnější zjištění. A hlubší zkoumání duchovní lyriky, které se alespoň prozatím jako samostatná subdisciplína nevyhranilo, by nutně předpokládalo obdobné nároky i kompetence. Pohled na celou šíři spektra by zato umožňoval sledovat proměny kvantitavních poměrů jednotlivých žánrů – dovedu si představit i příslušné grafické znázornění tendencí proměn - to ale v práci nenalézám. Není ovšem mou úlohou, posuzovat, co kolegyně Vítová *nenapsala*. Jsem si též vědom, že volba výzkumného pole i metodologie není jen věcí doktoranda a neznám průběh formulace i případných proměn celého projektu. Proto výše uvedené zásadní připomínky k práci nevztahuji ad personam mladé kolegyně.

Spíše se tedy budu věnovat způsobu, kterým se Andrea Vítová na vymezeném poli pohybovala. Pozornost věnovaná jednotlivým typům poezie je nevyrovnaná – a to především metodologicky. Proč se v případě balady máme dočkat několika podnětných komparativních sond, ale třeba v případě epigramu nikoli? Jsou různé žánry různě vklíněny do suprajazykové intertextuality? Pokud ano, dalo by se to porokázat právě jen důslednou paralelní, komparativně zaměřenou analýzou. Především ale kolegyně přistupovala k materiálu s řadou apriorních očekávání, která podle mého vždy nesvedla v průběhu práce korigovat. Týká se to například pojetí pojmu lyrika, přespříliš jednoduchému a příliš vázanému na jistý synchronní bod, tedy na lyriku tzv. moderní (i tento pojem by ovšem zasloužil přesnější definici). Proč také a priori předpokládat, že „lyrika [...] ve všech obdobích reaguje na momentální potřebu doby a její aktuální problémy“ (s. 96)? Není tu ukryta jednoduše pojímaná teorie odrazu, přítomná ostatně na konci s. 10 implicity a na počátku stránky následující i explicitě? A má skutečně přírodní lyrika jakési „primární určení“ (s.120), které se nutně stává kritériem hodnocení všech různotvarů? Někdy nabývají podobná apriorní tvrzení podobu nereflektovaných klišé; viz na s. 17 odstavec o ideji vlastenectví: i zde by materiál nabízel širší pohled a pobízel k pečlivější analýze proměn a poměru jednotlivých funkcí.

Přítom práce přináší velmi cenná dílčí zjištění. Týkají se zejména průkazných prvků *biedermeieru* a romantismu ve dvacátých letech 19. století. Autorka je vnímá jako „singulární romantické prvky“ (s. 125). Přítom se *biedermeierovské* motivy zdají v jejím výkladu zaujímat velmi podstatné místo. V případě prvků romantických je pak hodno pozoru, že stranou zůstala například Hankova subjektivně romantická báseň *Rozpač* či Kamarýtova obdobně laděná *Těžkomyslnost*, obě z dvacátých let. Nehodily by se autorce do výkladového konceptu, předem svázaného do rastru „osvícenská básnická generace“? Když je přítom „přírodní lyrika subjektivního rázu“ od dvacátých let „těsněji spjata s romantismem? Konceptualizace dílčích zjištění do uceleného modelu je ovšem jen zčásti záležitostí doktoranda samotného a snad je i podstatnější, že Andrea Vítová alespoň otevřela základní otázku diskursivní povahy rané obrozenské literatury.

Nepříjemná jsou některá věcná přehlédnutí – o rakousko-uherské monarchii (s. 10 a 11) je možno hovořit až od poloviny šedesátých let 19. století, ne ale pro dobu, o níž pojednává disertace. Snad až příliš autorka dá na publikovaná tvrzení autorit: bez dalšího přebere Jakubcovu tezi o „zásadním významu a výjimečné zásluze“ Čelakovského pro sběr lidových písní, stranou ale zato nechá roli Václava Hanky, kterého ovšem Jakubec v kontrastu k *Literatuře české XIX. století* a také ve stopách Masarykových radikálně marginalizoval.

Facit: doporučuji, aby kolegyně Vítová svou disertační práci hájila. Doufám také, že bude nadále pokračovat ve výzkumu obrozenské poezie. A právě proto jsem měl za svou povinnost, vyjádřit zásadní koncepční připomínky, které by jí snad mohly v další práci napomoci.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Dalibor Tureček'. The signature is stylized and cursive, with a prominent vertical stroke on the right side.

Prof. PhDr. Dalibor Tureček, CSc.